

DRUMUL SPRE CASĂ
și alte povestiri din clasicii ruși

DRUMUL SPRE CASĂ

și alte povestiri din clasicii ruși

Traducere din limba rusă
Angela Voicilă

Prefață de
Brad Florescu

CONTRA•MUNDUM

București, 2024

Editor: Ninel Ganea

DTP: Sorina Radu

© Editura CONTRA ♦ MUNDUM, 2024

Descrierea CIP a Bibliotecii Naționale a României

**Drumul spre casă și alte povestiri din clasicii ruși / trad. de
Angela Voicilă ; pref. de Brad Florescu. - București : Contra
Mundum, 2024**

ISBN 978-606-95747-7-5

I. Voicilă, Angela (trad.)

II. Florescu, Brad (pref.)

821.161.1

Editura CONTRA ♦ MUNDUM

Telefon: 0727.024.252

Email: editura@contramundum.ro

Cuprins

Cu sărăcia cele bogate, cu smerenia cele înalte (cuvânt înainte de Brad Florescu)	7
<i>Nikolai Teleșov</i> Drumul spre casă	13
<i>Alexandr Kuprin</i> Pudelul alb	35
<i>Leonid Andreev</i> Petika la țară	83
<i>Anton P. Cehov</i> Kaștanka	99
<i>Dimitri Mamin-Sibiriak</i> Emelea vânătorul	127
<i>Dmitri Grigorovici</i> Băiețelul de cauciuc	141
<i>Feodor Dostoievski</i> La pensionul Touchard	209
<i>Vsevolod Garșin</i> Semnalul	219

Cu sărăcia cele bogate, cu smerenia cele înalte¹

Marele păcat al literaturii pentru copii din zilele noastre este că-și infantilizează cititorii. Totul e roz, iar atunci când rozul pălește puțin, e doar o chestiune de clipe până când în locul lui explodează un verde fosforescent. Prea multă gândire pozitivă. Prea multă cocoloșeală. Și prea mult, nociv de mult *fantasy*. Astfel de cărți nu clădesc caractere. Sunt cărți de unică folosință, publicate nu pentru a fi citite, ci pentru a fi *consumate*.

Sunt cărți din care copiii rămân cu impresia că pot zbura doar dorindu-și asta sau că pot să-și

---

¹ Titlul introducerii e preluat din troparul Sf. Nicolae, sfântul ocrotitor al copiilor: „Îndreptător credinței și chip blândeților, învățător înfrânării te-a arătat pe tine turmei tale adevărul lucrurilor. Pentru aceasta ai câștigat cu smerenia cele înalte, cu sărăcia cele bogate. Părinte Ierarhe Nicolae, roagă-L pe Hristos Dumnezeu să mântuiască sufletele noastre.”

îndeplinească orice moft dacă fac rost de o baghetă fermecată și recită câteva formule magice. În afară de câte un vrăjitor mai nesuferit sau de un dragon căpos, viața nu pune alte mari probleme.

„E uimitor că Remi și Mattia nu aveau bani, și totuși reușeau să trăiască” mi-a zis băiețelul meu de nici patru ani după ce am terminat să-i citesc capodopera *Singur pe lume* a lui Hector Malot. E o carte din alt veac (secolul XIX), un veac în care copilăria se termina foarte repede, undeva la granița vârstei de 8-9 ani. Copiii de atunci deveneau mână de lucru în gospodăriile lor imediat ce erau în stare să aducă o găleată cu apă de la fântână pentru a hrăni vitele. Cei mai amărâți erau închiriați meșteșugarilor ca să învețe o meserie și să-și câștige prin muncă o coajă uscată de pâine.

Aceiași tip de copilărie aspră și harnică o evocă și Laura Ingalls Wilder în seria *Căsuța din Prerie*, un ciclu care dă mărturie despre viața copiilor de coloniști din Statele Unite de acum un secol și jumătate. O viață grea, plină de primejdii și de muncă, în care singura alinare a celor mici era dragostea părinților, infinită, dar distribuită în porții chibzuite și bine meritate. Fără acești copii și fără truda și înțelepțirea lor timpurie, Statele Unite nu ar fi fost superputerea de azi.

Un adagiu faimos al scriitorului american G. Michael Hopf spune așa: *Vremurile grele nasc oameni puternici. Oamenii puternici nasc vremuri bune. Vremurile bune nasc oameni slabi. Oamenii*

slabi nasc vremuri grele. E o observație extrem de relevantă asupra ciclicității istoriei, dar ea se aplică doar acolo unde tamburul istoriei se învâрте cum trebuie.

Nu este cazul Rusiei. În Rusia, vremurile grele au născut alte vremuri grele pentru că oamenii puternici care puteau să le îmbuneze au murit de tineri, în războaie sau în lagăre. E un alt soi de ciclicitate, una care sufocă de fiecare dată istoria înainte să se împlinească, asemenea vânturilor reci care scutură cireșii înfloriți înainte să lege rod.

Despre astfel de muguri este cartea pe care o țineți acum în palme. Chiar dacă eroii pe care-i veți întâlni în paginile ei sunt ficționali, situațiile în care-i pune povestea și, mai ales, reacțiile lor în fața acestor situații, sunt dureros de reale și de credibile. Din multe puncte de vedere, intensitatea morală și sufletească din aceste povești amintește de *Viețile Sfinților*. Întâlnim aceeași smerenie fără sfârșit înaintea necazurilor, aceeași dragoste jertfelnică pentru aproapele nostru (care poate fi la fel de bine un om sau un cățel), aceeași credință neștirbită că Dumnezeu va rândui până la urmă o lume întoarsă cu susul în jos.

În fond, prototipul omului desăvârșit nu este vrăjitorul, ci sfântul. O societate care crede că toate problemele se vor rezolva printr-un soi sau altul de magie este sortită unei grabnice și tragicomice implozii. Un copil a cărui relație cu realitatea e mediată de baghete magice va cunoaște doar două

stadii ale vieții: iluzia și deziluzia. Or, o carte ca *Drumul spre casă* are darul să-i amintească tânărului cititor că viața și libertatea nu sunt un dar, ci o datorie a omului care-și dorește cu adevărat să fie viu. Că suferința întărește sufletul, că mila unui singur om poate îndulci întreaga lume și că, asemeni Sfântului Ierarh Nicolae – ocrotitor al copiilor – prin sărăcie se câștigă *cele bogate* și prin smerenie *cele înalte*.

Dincolo de conținutul lor moral, textele selectate aici oferă și câteva bijuterii de simțire și meșteșug scriitoricesc. La prima sa călătorie cu trenul, Petika (*Petika la țară*), născut și crescut în oraș, „vedea pentru prima dată în viața lui o câmpie; totul i se părea aici uluitor și straniu: faptul că putea să privească atât de departe, că pădurea părea ca o iarbă, că cerul, în această nouă lume, era uimitor de limpede și nemărginit, de parcă priveai de pe un acoperiș.” Când Serioja, Moș Lodîjkin și pudelul Arto (*Pudelul alb*) fac un popas după o zi fierbinte de drum, își încep „prânzul lor sărăcăcios fără grabă, tacticos, în tăcere, așa cum mănâncă cei ce trudesc cu adevărat”.

Micul Siomka (*Drumul spre casă*), plecat de unul singur din Siberia spre satul natal de la celălalt capăt al Rusiei, se oprește pe malul unui râu și simte că nu mai poate merge: *Mai întâi privi apa aceasta, urmărind cum se năpustește undeva înaintea și se sparge de mal, apoi privi cerul, orizontul care se întuneca în depărtare, peste râu, privi pădurea, poienile, și ceva trist, tulbure, se așeză ca o piatră pe sufletul lui de copil.*

Să fi fost oare o simplă frică, sau conștiința că este cu totul orfan, sau părerea de rău, sau, poate, gândul la satul natal, dar lui Siomka îi veni să plângă, voia să mănânce și să se încălzească, voia să-i vadă lângă el pe tatăl și pe mama sa, și, mușcându-și degetul, stătea nemișcat lângă râu, țintuindu-și privirea undeva în depărtare, însă nu vedea nimic înaintea lui.”

Fiecare popor are un talent înnăscut. Unii știu să lupte, alții știu să negustorească, unele popoare au o înclinație către tehnică, altele către artă. Rușii știu să moară. Și, fiind atât de buni prieteni cu moartea, prețuiesc poate mai bine decât multe alte neamuri comoara vieții.

Brad Florescu

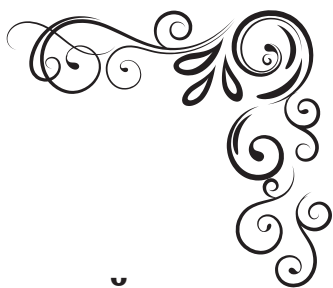
Nikolai Teleșov

Nikolai Teleșov (1867-1957) a muncit în tinerețe în domeniul educației, publicând antologii de povestiri și versuri pentru copii, înființând de asemenea și o școală primară lângă Moscova. Urmând sfatul lui Cehov, a luat drumul Siberiei pentru a cunoaște mai bine viața oamenilor.

La vremea aceea, autoritățile ruse îi încurajau pe țăranii săraci din partea europeană să ia drumul Siberiei pentru a coloniza zonele nelocuite. Cum nu existau căi ferate sau alte mijloace de transport, familiile de țărani mergeau cu căruțele. Pe drum, mulți dintre ei flămânzeau, se îmbolnăveau, mureau sau își pierdeau copii. Teleșov a descoperit în Siberia Centrală spitale improvizate pline cu orfani. „Părinții acestor copii fie au murit în călătorie fie, încercând să-și salveze restul familiei de la sărăcie și foamete, și-au sacrificat un copil pe care îl considerau bolnav incurabil. Nu aveau nici tăria, nici banii necesari pentru a-l aștepta să moară, așa că era ca și mort pentru ei. Bineînțeles că majoritatea copiilor abandonați nu își mai reveneau. În puținele ocazii când copilul supraviețuia el devenea parte din «Copiii Domnului»”

Povestirea „Drumul spre casă” a fost scrisă în anul 1896.

Drumul spre casă

I

*F*ra o noapte senină de vară. Luna sclipea vesel și liniștit, inundând cu argintul său poienile și drumurile, străbătând cu razele sale pădurile, poleind cu aur râurile. Chiar în această noapte, prin ușile unei barăci de coloniști, ieși pe furiș Siomka, un băiețel ciufulit, cu chipul palid, de vreo unsprezece ani. Privi cu atenție în jur, își făcu semnul crucii și o luă deodată la goană cât îl țineau picioarele în direcția câmpului, de unde începea drumul „rusesc”. Temându-se să nu fie urmărit, el privea des îndărăt, dar nimeni nu alerga în urma lui. Și ajunse cu bine mai întâi în poieni, apoi pe drumul mare. Aici se opri, se gândi la ceva și porni ușor de-a lungul drumului.

El era unul din acei copii pribegi, rămași orfani, după ce părinții lor fuseseră colonizați. Mama și tatăl

său muriseră pe drum de tifos și Siomka rămăsese singur printre oameni străini, în mijlocul naturii necunoscute, departe de locul unde se născuse, din care își mai amintea doar biserica albă de piatră, morile de vânt, râulețul Uziupka, unde, altădată, se scălda cu prietenii și satul numit Beloe (Alb). Însă unde era acel loc de naștere, acel sat și râulețul Uziupka, rămânea pentru el o taină, la fel ca și locul unde se afla acum. Siomka ținea minte doar că au ajuns aici, chiar pe drumul acesta, au străbătut de-a curmezișul un râu lat, iar mai înainte au plutit mult cu un vapor, au mers, au plutit iarăși cu vaporul și din nou au mers cu mașina, și i se părea că este de ajuns doar să străbată drumul acesta, și va ajunge din nou la râu, apoi va merge din nou cu mașina, apoi va vedea râulețul Uziupka, satul Beloe și casa părintească de care se legase sufletește atât de mult, locul unde îi cunoștea pe degete pe toți bătrânii și băiețandrii. Își mai amintea cum au murit tatăl și mama sa, cum au fost puși în sicriu și au fost duși undeva dincolo de pădurice, într-un cimitir necunoscut. Ținea minte cum plângea și cum se ruga să fie lăsat acasă, dar l-au obligat să trăiască aici în baracă, îl hrăneau cu pâine și ciorbă de varză și îi spuneau mereu: „Acum nu ne arde de tine”. Chiar și comandantul Alexandr Iakovlevici, care dădea tuturor ordine, îi poruncise să trăiască acolo și l-a asigurat că îi va smulge părul, dacă va încurca lumea. Și, vrând-nevrând, Siomka trăia și ducea dorul. Împreună cu el mai locuiau în baracă trei fete și un băiețel, pe care părinții îi uitaseră acolo și

plecaseră nu se știe unde, însă copiii aceia erau atât de mici, încât nu putea nici să se joace cu ei, nici să se țină de șotii.

Zilele și săptămânile treceau, iar Siomka locuia tot în baraca nesuferită, fără a îndrăzni să plece nicăieri. În sfârșit, i se urî de tot. Uite, colo era chiar acel drum pe care au venit aici din „Raseia”!¹... Dacă nu îl lasă de bună voie, atunci va fugi el singur. Să fie chiar atât de departe?... Și iarăși o să vadă Uziupka sa, satul natal Beloe, îi va vedea din nou pe Malașka, Vasiatka și Mitka, prietenii săi de nedespărțit, se va duce la învățătoarea Afrosinia Egorovna, va merge la băieții preotului, unde cresc mulți vișini și meri...

Deși frica de a fi prins îl ținuse în loc multă vreme, totuși nădejdea de a-și vedea râulețul său, prietenii și satul natal era atât de mare și ademenitoare, încât Siomka, păstrând în suflet visul lui cel mai de preț, alese un moment prielnic și, renunțând pentru totdeauna la ciorba de varză primită pe gratis, fugi afară, pe drum, simțindu-se pe deplin fericit că se întoarce acasă. I se părea că nu există nicăieri un loc atât de bun ca Beloe, și că în toată lumea nu există un râu la fel ca Uziupka.

Luna se apropia deja de orizont, se făcea de acum dimineață, dar Siomka tot mergea pe drum, inspirând aerul proaspăt, înrouat, bucurându-se că fiecare pas îl apropia de casă.

---

¹ Raseia este o denumire veche a Rusiei în vorbirea populară (nota trad.)